

ГОДИШЕН ДОКЛАД
ЗА ДЕЙНОСТТА НА
ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ
„ГЛАВНА ИНСПЕКЦИЯ ПО ТРУДА“
ПРЕЗ 2021 г.

София, 2022 г.

I. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА АГЕНЦИЯТА

Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ (ИА ГИТ) е специализиран контролен орган към министъра на труда и социалната политика за осъществяване на цялостния контрол по спазване на трудовото законодателство във всички отрасли и дейности в Република България. Този контрол се осъществява самостоятелно или във взаимодействие с други държавни администрации и със съдействието на организациите на работниците и служителите и на работодателите.

Дейността и целите на ИА ГИТ са съобразени и доразвиват целта на социалната политика на Правителството на Република България, реализирана чрез изпълнение на приоритета от стратегическия план на Министерството на труда и социалната политика за 2017 г. – 2021 г. за „защита на трудовите, осигурителните и социални права на работниците и служителите“ и „подобряване условията на труд в предприятията“.

Дългосрочните приоритети в дейността на ИА ГИТ са заложи в Стратегическия план на Агенцията за периода 2018 г. – 2021 г. Визията за ефективна и ефикасно функционираща Инспекция по труда е отразена в стратегическата цел на Агенцията „Подобряване качеството на дейността на ИА ГИТ“, която се постига чрез реализиране на следните пет оперативни цели:

- ✓ Осъществяване на ефективен контрол относно спазване на законодателството в областта на труда, държавната служба и трудовата мобилност.
- ✓ Превенция за спазване на трудовото законодателство.
- ✓ Повишаване на административния капацитет на Агенцията и професионалния капацитет на инспекторите по труда.
- ✓ Повишаване и укрепване институционалния имидж на Инспекцията по труда.
- ✓ Осъществяване на активна международна дейност.

С цел развитие на институционалния си капацитет и подобряване на цялостното управление на качеството на дейността си за ефективно и ефикасно постигане на стратегическите и ежегодните си цели ИА "Главна инспекция по труда" въведе Общата рамка за оценка (CAF). Моделът CAF е инструмент за цялостно управление на качеството в публичния сектор. Той разглежда организациите едновременно от различни аспекти, прилагайки цялостен подход към анализа на организационното изпълнение. Прилагайки го, ИА ГИТ има амбицията да се развива по пътя на усъвършенстване на своето изпълнение. Чрез модела CAF се извърши вътрешна самооценка на състоянието и възможностите за развитие на Агенцията, при което бяха идентифицирани силните ѝ страни и бяха открити областите за подобрене и нужните стратегически мерки за организационно усъвършенстване.

Дейността на ИА ГИТ традиционно се основава на превенция и публичност при инспектирането на труда, сътрудничество с институции, със социални партньори и с неправителствени организации. Установените традиции в това направление оказаха положителна роля при включването на контролните органи на Агенцията в реализиране на политиката на правителството и налагането на мерките, утвърдени от министъра на здравеопазването по предложение на Националния оперативен щаб за борба с пандемията от COVID-19.

Планираните приоритети в инспекционната дейност на ИА ГИТ през 2021 г. бяха насочени към:

- ✓ осъществяване на контрол при извършване на строителни и монтажни дейности;

- ✓ осъществяване на контрол в селското стопанство, в т.ч. законосъобразното наемане на работници за извършване на краткотрайна сезонна селскостопанска работа;
- ✓ осъществяване на контрол в предприятия с рискови производства и дейности;
- ✓ осъществяване на контрол в предприятия, оказали влияние върху нивата на трудовия травматизъм за 2020 г.;
- ✓ осъществяване на контрол по спазване на противоепидемичните мерки срещу разпространението на COVID-19 (коронавирус) и мерките на правителството за изплащане на компенсации на работодатели с цел запазване на заетостта на работниците и служителите;
- ✓ контрол на дейността на предприятия, които командирова наетите работници и служители в рамките на предоставяне на услуги в държави - членки на ЕС, в т.ч. и чрез предприятия, осигуряващи временна работа;
- ✓ осъществяване на контрол по спазване на законодателните изисквания във връзка с регистрационните режими и дейността на посреднически фирми и предприятия, осигуряващи временна работа, както и на предприятия ползватели на територията на Р България;
- ✓ осъществяване на контрол по спазване на законодателните изисквания за полагане на труд от чужденци – граждани на трети държави, на територията на Р България;
- ✓ осъществяване на контрол по спазване на изискванията при предоставяне на работна сила, с акцент върху законосъобразното възникване на трудовите правоотношения, изплащането на възнагражденията и разпределението на работното време, както и на лицензионните и разрешителните режими, свързани с наемане на работа;
- ✓ осъществяване на контрол по спазване на законодателните изисквания за организация на дейността по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, безопасността на работното оборудване и технологичните процеси и хигиена на труда.

Чрез дейността си през 2021 г. Инспекцията по труда постигна заложените в годишния план конкретни мерки, като акцентира върху съществените рискове и социалнозначими проблеми в областта на труда. Във връзка с въведената извънредна епидемична обстановка органите на Инспекцията по труда осъществиха и продължават да осъществяват контрол, свързан с предприетите действия от работодателите за ограничаване и намаляване на риска от разпространение на инфекцията на работните места и изпълнение на задълженията им при получаване на финансови компенсации от Правителството за запазване на заетостта в условията на пандемия.

II. АНАЛИЗ НА ИНСПЕКЦИОННАТА ДЕЙНОСТ ПРЕЗ 2021 г.

Инспекционната дейност на контролните органи на ИА ГИТ през 2021 г. беше насочена към реализиране на оперативна цел № 1 от Стратегическия план на Агенцията: „Осъществяване на ефективен контрол относно спазване на законодателството в областта на труда, държавната служба и трудовата мобилност и трудовата миграция”.

Извършени проверки

През 2021 г. от контролните органи на Агенцията са извършени общо 40 788 бр. проверки, с което е изпълнен планираният брой инспекции за годината, въпреки

затрудненията в контролната дейност поради пандемията от COVID-19. Разпределението им по икономически дейности е посочено в Графика № 1:

С цел проследяване ефективността на контролната дейност е извършен последващ контрол относно изпълнението на 56,7% от дадените и влезли в сила задължителни предписания. От проверените предписания 98,9% са изпълнени. Тези данни показват, че намесата на инспекторите по труда води до подобряване на условията на труд в предприятията, което от своя страна е показател за високата степен на ефективност на контролната дейност.

През 2021 г. са проверени 33 177 бр. предприятия, от които 3747 броя за първи път. Показаното в Графика № 2 разпределение на предприятията по големина следва структурата на българската икономика, в която преобладаващият брой предприятия са с персонал до 10 наети лица. Проверените предприятия през годината, които са собственост на чужди граждани или с чуждестранно участие, са 628 бр.

Графика № 2: Разпределение на проверените предприятия по големина

Заетите лица в проверените предприятия са 1 416 948, от които 587 177 жени. В проверените предприятия е осигурена заетост на 33 196 лица с трайно намалена работоспособност, 24 339 трудоустроени лица, 59 651 пенсионери и 8059 чужденци.

Взаимодействие с други държавни контролни органи и със социалните партньори

За повишаване ефективността и ефикасността на инспекционните действия на ИА ГИТ традиционно се извършват съвместни проверки с други държавни контролни органи. През 2021 г. са извършени 1367 бр. такива проверки. Най-голям е броят им с представители на Министерството на вътрешните работи (МВР), Регионалните здравни инспекции (РЗИ), Националния осигурителен институт (НОИ) и Националната агенция за приходите (НАП). Най-много съвместни проверки са извършени в икономически дейности „Търговия“, „Ресторантьорство“ и „Строителство“.

В условията на пандемия съвместните проверки през 2021 г. са по-малко на брой в сравнение с 2020 г., като една от причините е натовареността на различните администрации с допълнителни функции и контрол по спазване на въведените мерки, включително и т. нар. „зелен сертификат“. Независимо от това, механизмът за сътрудничество между различните контролни органи е гъвкав и се осъществява чрез различни способи като обмен на информация, онлайн срещи, искания за оказване на съдействие и др.

И през 2021 г. продължи доброто сътрудничество с НОИ и НАП, като ИА ГИТ обменяше информация с тези институции и за лица, установени да полагат труд без сключени трудови договори. Това сътрудничество е ползотворно, особено по отношение на превенцията на недекларираната заетост. Проверките с НАП най-често са свързани с нарушения по заплащането на труда и организацията на работно време. Тези действия са най-активни спрямо работодатели, развиващи икономически дейности, свързани с хотелиерство, ресторантьорство и търговия на дребно. Инспектирането съвместно с органите на НОИ е с акцент върху трудовия травматизъм, както и по повод действителното полагане на труд по отношение на осигурени лица адресат на различни парични обезщетения от страна на държавата. Не на последно място следва да се отбележат и проверките със служба КОС на високорискови предприятия, които съхраняват взривни вещества.

По отношение на сътрудничеството с органите на МВР през 2021 г. инспекторите по труда са търсили най-често съдействие за осъществяване на контакт с представители на работодателите, които не могат да бъдат намерени на известните адреси или отказват съдействие на проверяващите и не представят изискани документи. Извършен е и засилен съвместен контрол по спазване на протиепидемичните мерки, в т.ч. и в нощните заведения в страната.

През отчетния период при всяка инициатива от други контролни органи за извършване на съвместни проверки ИА ГИТ се е ангажирала съобразно правомощията си, вкл. и при осъществяване на контрол по спазване на протиепидемичните мерки срещу COVID-19. През годината са извършени проверки по сигнали от РЗИ, касаещи спазване на протиепидемичните мерки от работодателите на работните места.

На областно равнище директорите на Дирекции „Инспекция по труда“ (ДИТ) участваха в съвещания на Областните съвети за тристранно сътрудничество под егидата на областните управители, както и на сформирани областни кризисни щабове за предприемане на мерки срещу разпространението на COVID-19.

През годината продължи установената в Инспекцията по труда практика по време на проверките да се канят за участие представители на синдикални организации и представители на работодателите в комитетите/групите по условия на труд (КУТ/ГУТ) в предприятията. Резултатите от контролната дейност показват, че сътрудничеството със синдикалните представители е от голямо значение за ефективното решаване на проблеми, засягащи трудовото законодателство, както и допринася за намаляване на социалните конфликти. Във всички случаи по подадени сигнали от синдикалните структури до ИА ГИТ са извършени проверки. В голяма част от случаите контролните

органи са придобивали представа за причините за възникнали проблеми при изпълнение на трудовите функции на работещите след проведени разговори с представители на синдикатите. Предизвикателството на пандемията от COVID-19 през изтеклата 2021 г. отключи нови проблеми между работодателите и наетите лица. Опитът и рутината, която са натрупали синдикалните организации във времето, имат принос за решаването им.

Формални пречки за участие на представители на КУТ/ГУТ по време на проверките не бяха създавани от страна на работодателите. При голяма част от проверките представители на КУТ/ГУТ са вземали участие в извършваните проверки, тъй като избраните представители или са самите управляващи, или са лица, пряко свързани с осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд в предприятията. Откроява се съществен проблем в малките предприятия във връзка с формалното учредяване на ГУТ. Не се осъзнава ролята, която реално могат да имат тези структури, а както работниците, така и самите работодатели подценяват възможността за ефективен диалог и намиране на адекватни решения именно посредством ГУТ/КУТ по отношение на проблеми и затруднения, касаещи здравословните и безопасни условия на труд. По време на проверките са давани консултации от инспекторите по труда, свързани със спазване на трудовото законодателство и е насърчаван активният диалог между представителите на работещите и на работодателите в предприятията. Дадените насоки от ИА ГИТ достигат до всички заинтересовани страни, което повишава ефикасността на проверките, спомага за своевременното информиране на партньорите и за оказване на професионална помощ и съдействие.

Констатирани нарушения

В резултат на извършените проверки през 2021 г. са констатирани общо 187 712 бр. нарушения по спазване изискванията на трудовото законодателство, трудовата миграция и трудовата мобилност и държавната служба. Разпределението на нарушенията по основни групи е, както следва:

- ✓ нарушения на нормативните изисквания за здравословни и безопасни условия на труд (ЗБУТ) – 97 487 броя;
- ✓ нарушения на нормативните изисквания, регламентиращи трудовите правоотношения (ТПО) – 89 583 броя;
- ✓ нарушения на нормите за трудовата миграция и трудовата мобилност – 583 броя;
- ✓ нарушения на нормите, свързани с държавната служба – 59 броя.

През 2021 г. е нарушена тенденцията от преди пандемията двата вида нарушения (по ЗБУТ и ТПО) да са почти по равно, с лек превес на тези по трудови правоотношения, вследствие на прилагания интегриран контрол. Причина за това е големият брой проверки с акцент върху прилагането на противоепидемични мерки в предприятията с цел опазване живота и здравето на работещите. С такава насоченост са били 57% от всички проверки.

Принудителни административни мерки

За отстраняване на констатираните нарушения контролните органи на ИА ГИТ са приложили 181 323 бр. принудителни административни мерки (ПАМ), от които 175 258 бр. (97%) представляват даване на задължителни за изпълнение предписания на работодателите. Освен тях са приложени и следните ПАМ:

- ✓ спрени машини, съоръжения, работни места и участъци – 261 бр.;
- ✓ отстранени от работа служители поради липса на изискващата се квалификация или незапознати с правилата за здравословни и безопасни условия на труд – 42 бр.;

- ✓ въведен специален режим за безопасна работа при възникнала сериозна и непосредствена опасност за живота и здравето на работещите и при невъзможност за спиране на работата на опасните машини – 26 бр.;
- ✓ спрени незаконни решения или нареждания на работодатели – 6 бр.

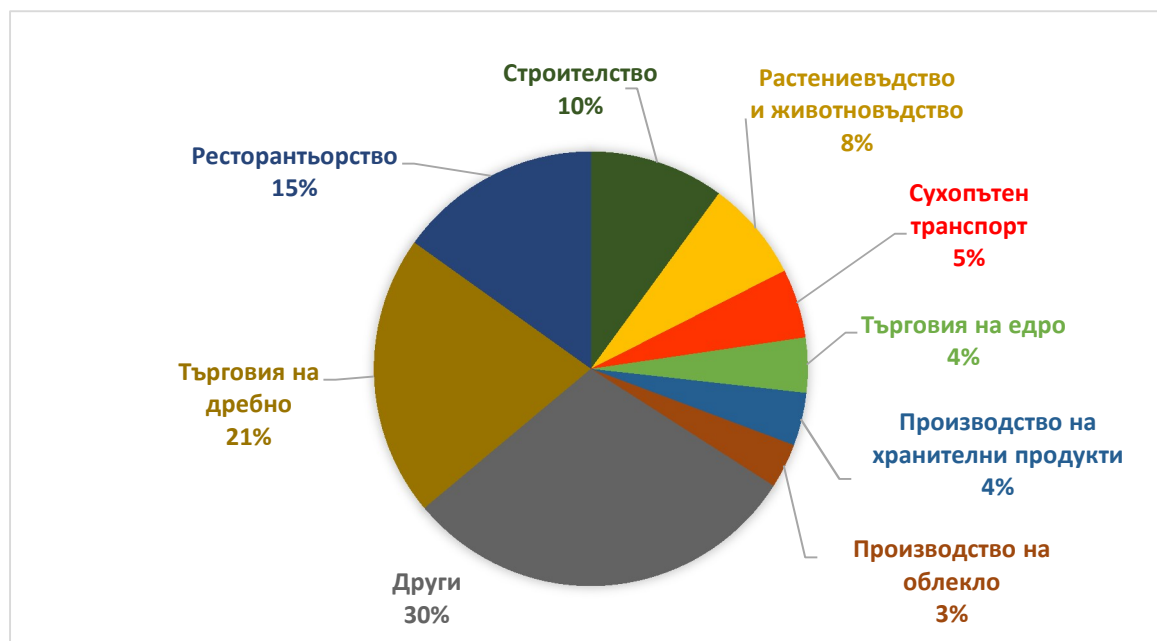
Спирането на необезопасени машини, съоръжения и работни места е мярка, която се прилага при пряка заплаха за живота и здравето на работещите. Този вид нарушения са предпоставка за трудови злополуки, които биха могли да доведат до увреждане на здравето и дори до смърт на работещите. Във всеки от случаите, в които е приложена тази мярка от контролните органи на Инспекцията по труда в голяма степен на сигурност може да се твърди, че са били предотвратени предпоставки за възникване на реални трудови инциденти. И през 2021 г. най-често мерките „спиране“ и „въвеждане на специален режим за безопасна работа“ са прилагани в предприятията от сектор „Строителство“.

Контрол по спазване на нормативните изисквания при осъществяване на трудовите правоотношения

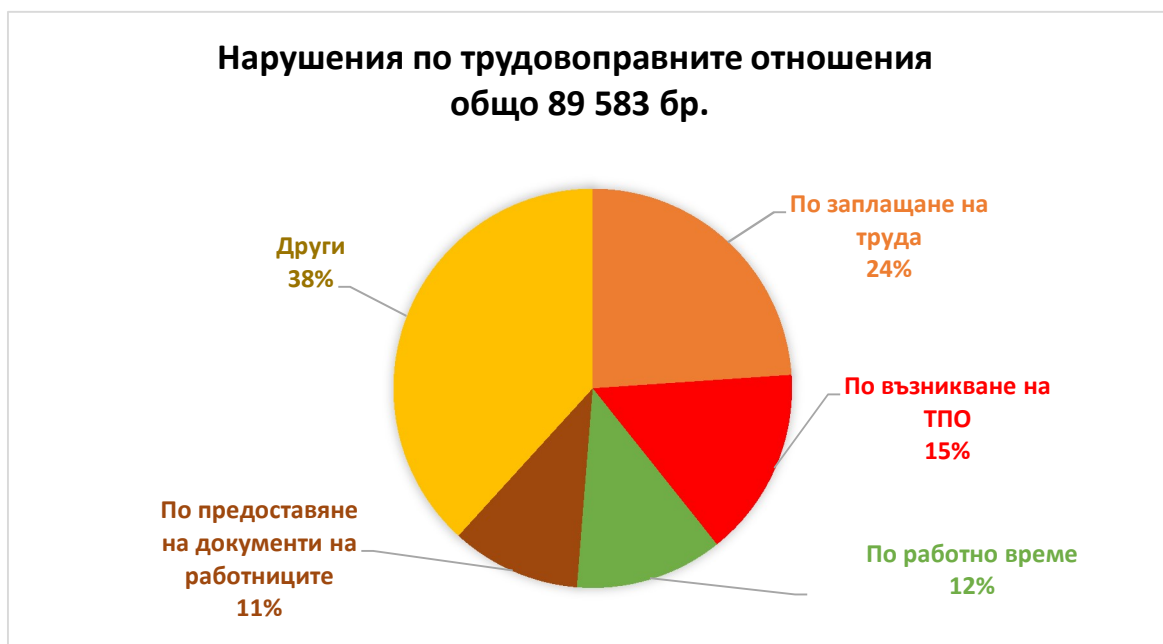
Общото състояние на икономиката в условията на пандемия от COVID-19 отпрати редица предизвикателства и пред работодателите, и пред инспекционната дейност. В големите предприятия от всички икономически дейности трудовите правоотношения възникват и се осъществяват в съответствие с нормативните изисквания. Значително по-често се установяват нарушения на нормите, регулиращи трудовите правоотношения, в микро- и малките предприятия и особено в тези, в които се извършва проверка за първи път. Запазва се положителната тенденция след извършена проверка в такива предприятия работодателите да отстраняват нарушенията. Сред причините за допускане на нарушения в микро-, малки и средни предприятия са свиване на стопанската дейност, особено в някои сектори, и липса на експертиза на кадрите в областта на човешките ресурси.

При извършените през 2021 г. 40 788 бр. проверки са установени общо 89 583 бр. нарушения на нормите, регулиращи възникването, съществуването и прекратяването на трудовите правоотношения.

Графика № 3: Разпределение на нарушенията по икономически сектори и дейности

Графика № 4: Разпределение на нарушенията по ТПО

Нарушенията, свързани със заплащането на труда, са 21 428 бр. Това може да се обясни с факта, че работещите най-често подават сигнали за този вид нарушение, тъй като липсата на средства не им позволява да задоволят жизненоважни потребности. Наблюдава се неизплащане или забавено изплащане на дължими допълнителни възнаграждения за нощен труд, работа на официални празници, извънреден труд и/или обезщетения на работници.

И през 2021 г. продължи контролната дейност на Агенцията за предотвратяване на трудно установимата форма на недеклариран труд чрез нерегламентирано заплащане на труда (заплащане на суми над договорените в трудовите договори без документиране и отчитане). Този вид нарушения са трудно разкриваеми поради обстоятелството, че от тях са заинтересовани и работодателят, и работникът, тъй като избягват плащането на осигуровки и/или данъци и работникът получава по-голяма „чиста“ сума в брой.

При проверките през годината са установени забавени възнаграждения в размер на 7 млн. лв. Благодарение на предприетите от Инспекцията по труда мерки са изплатени близо 4 млн. лв. забавени възнаграждения. С 35.5% е намаляла сумата на установените забавени възнаграждения спрямо 2020 г., което е показател за ефективността на контролната дейност. Положителната тенденция в кризата от COVID-19 е в резултат и на предприетите от правителството мерки за запазване на заетостта, които бяха обвързани с коректно заплащане на труда от страна на работодателите.

Принос за добрата ефективност по отношение изплащането на дължими възнаграждения има правомощието на Инспекцията по труда да подава искове за откриване на производство по несъстоятелност срещу работодатели, забавили изплащането на възнагражденията на най-малко една трета от своите работници и служители повече от два месеца. През 2021 г. ИА ГИТ е подала 12 искови молби, което е с 22 броя по-малко в сравнение с 2020 г. В резултат от действията на Агенцията за този период общо шест дружества са обявени в несъстоятелност, а две са с открито производство по несъстоятелност, което дава възможност на работниците и служителите им да се обърнат към Фонда за гарантирани вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя.

За 2021 г. са констатирани 2839 бр. нарушения относно работа на лица без сключени писмени трудови договори и неизпълнение на задължението на работодателя да подава уведомление за това до НАП. Един случай без договор е разкриван на 14 бр. проверки. В резултат на доброто планиране и насочване на контрола към рискови по отношение прилагането на трудовото законодателство обекти се увеличава разкриваемостта на работата без трудов договор. И през 2021 г. работодатели продължават да сключват граждански договори с лица, които работят с определено работно време, работно място и срещу определено заплащане, чрез които се прикриват трудови правоотношения. Най-често са установени случаи на работа без сключени писмени трудови договори на лица, работещи в икономическите сектори и дейности „Строителство“, „Ресторантьорство“ и „Търговия на дребно“.

През годината се запази тенденцията да се подават сигнали в ИА ГИТ за работа без договор, когато подателите им вече са напуснали работните си места. В тези случаи инспекторите по труда не могат да заварят лицата да полагат труд и да обявят съществуване на трудовите им правоотношения, с което да се гарантират правата им.

През летния сезон на годината Инспекцията по труда засили контрола в сезонните обекти в морските курорти, за да се гарантира в по-пълна степен спазването на трудовото законодателство. Акцент при проверките, освен превенция на недекларирания труд и контрол по спазване на разпоредбите за разпределение на работното време и заплащането на труда, е още законосъобразното наемане на граждани на трети държави и на непълнолетни лица. Извършени са 1066 бр. проверки в обекти с над 27 хил. заети лица, при които са констатирани 5770 бр. нарушения на трудовото законодателство. Установени са 132 лица, работещи без сключен трудов договор.

По отношение на нарушенията, свързани с работното време, най-често работодателите имат пропуски при планирането, разпределението и отчитането на работното време при сумираното му изчисляване. Липсата на регламентирано отчитане на работното време има за последица неначисляване и неизплащане на положен извънреден труд и на труд, положен на официални празници. Освен това се допуска превишаване на законоустановената годишна, месечна или седмична продължителност на допустимия за полагане извънреден труд от един работник или служител. В някои случаи работодателите не информират предварително работниците за графика им за работа за месеца или за направени промени в него. В предприятията в икономически дейности „Ресторантьорство“ и „Търговия на дребно“ са констатирани най-голям брой нарушения, свързани с работното време.

През разглеждания период продължиха да се извършват проверки по постъпили сигнали за работници и служители, които никога не са полагали труд в предприятия от различни икономически отрасли поради фиктивното им назначаване на работа с цел ползване на облаги от осигурителните фондове на НОИ. Когато Инспекцията по труда установи, че няма доказателства за съществуване на трудово правоотношение, предприема принудителна мярка за заличаване на подаденото в НАП уведомление за сключен трудов договор. Контролът на ИА ГИТ в тези случаи е съпроводен с редица трудности, тъй като собствениците на дружествата имат интерес от прикриване на измамите, труднооткриваеми са и не предоставят информация на контролните органи. Този вид нарушения не могат да бъдат доказани единствено в рамките на контролните правомощия на ИА ГИТ, тъй като заличаване на подадено уведомление за сключен трудов договор не може да бъде извършено поради наличие на съмнения в обективизираната воля на страните, а само при безспорно доказване на законовите предпоставки.

През годината при 28 бр. извършени проверки е установено, че част от персонала работи от разстояние. Най-честите нарушения, за които ИА ГИТ е сигнализирана, са свързани с полагане на извънреден труд, работа извън установената

дневна продължителност на работното време и условия на труд (не е уредено между страните кой заплаща интернет и офис консумативите при работа от разстояние).

През 2021 г. са констатирани 1106 бр. нарушения на разпоредбите, свързани със специалната закрила на непълнолетните работници и на тези с намалена работоспособност. Най-често тези нарушения се установяват в икономически дейности „Търговия на дребно“ и „Ресторантьорство“.

Контрол по спазване на нормативните изисквания за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд

Относителният дял на нарушенията на нормите, регламентиращи осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд за работещите, е 51,9% от всички нарушения, като този дял се запазва спрямо резултатите за 2020 г.

Графика № 5: Разпределение на нарушенията по ЗБУТ

Най-голяма е групата на нарушенията по организацията и управлението на дейността за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд (63 707 бр.). В тази група най-голям е дялът на нарушенията, свързани с провеждането и документирането на инструктажите на персонала и с оценката на риска. Най-много нарушения са установени в сектор „Строителство“ и в икономически дейности „Търговия на дребно“, „Ресторантьорство“ и „Растениевъдство, животновъдство и лов“.

Извършването на оценка на риска е важен елемент от организацията и управлението на дейността по осигуряване на ЗБУТ в предприятията. Предвид това, контролните органи на ИА ГИТ отделят голямо внимание на качеството на изготвените оценки и изпълнението на мерките за отстраняване на съществуващите рискове. Данните от инспекционната дейност през 2021 г. показват, че в 94% от всички проверени предприятия е извършена оценка на риска за безопасността и здравето на работещите. Предприятията с утвърдена програма и предприети мерки за отстраняване на установените рискове по работни места представляват 98% от предприятията, в които е извършена оценка на риска. Въпреки отчетените високи проценти, все още се констатира нарушения, свързани със съдържанието и обхвата на оценката. Недостатъчно внимание се отделя на характера на трудовата дейност, извършваните отделни операции, идентифицирането на опасности, произтичащи от трудовия процес и работната среда, вида на използваните материали и работно оборудване, липсата на достатъчна квалификация и опит у работещите. В своята дейност инспекторите по труда консултират работодателите за голямото значение изготвената оценка на риска да отразява реалните условия на труд, да се предвиждат адекватни мерки за предотвратяване и ограничаване на професионалните рискове в предприятията, което води не само до подобряване на условията на труд, но и до намаляване на предпоставките, водещи до трудов травматизъм.

И през 2021 г. се запазва тенденцията работодателите да предпочитат да възлагат на служба по трудова медицина (СТМ) да изготвя оценката на риска, тъй като разполага с необходимия квалифициран персонал и експертиза, а и работодателите имат задължение за осигуряване на обслужване на работещите от регистрирани СТМ. Резултатите от контрола през 2021 г. показват, че в 93% от проверените предприятия има осигурено обслужване от СТМ.

На следващо място са установените нарушения в областта на безопасността на работното оборудване и технологичните процеси (21 572 бр.), които макар и да не са с най-голям относителен дял, са най-честата причина за злополуки на работното място. Най-голям е броят на тези нарушения в сектор „Строителство“. От тези нарушения с най-висок относителен дял са констатираните нарушения на нормите по електробезопасност, които представляват 32% от всички нарушения в тази група.

На трето място в групата нарушения по здравословни и безопасни условия на труд са нарушенията в областта на хигиената на труда (12 208 бр.). Най-често тези нарушения касаят осигуряване на санитарно-битово обслужване; провеждане на медицински прегледи; липса на данни за измерване на факторите на работната среда и осигуряване на лични предпазни средства. Селското стопанство, строителството, откритият въгледобив и различните видове производства по своето естество предполагат по-тежки условия на труд. Голяма част от работодателите полагат необходимите усилия и в резултат на контролната дейност на Инспекцията по труда осигуряват условия на труд, които да покриват поне като минимум нормативните изисквания.

Работещите при условия на труд, неотговарящи на хигиенните норми и изисквания през 2021 г., са 5,1% от заетите по трудови правоотношения в проверените предприятия с установени данни за факторите на работната среда. Най-голям е относителният дял на работещите при неспазени хигиенни норми и изисквания за микроклимат – 45%. На следващо място е относителният дял на работещите при наднормени нива на: шум (35%), физическо натоварване (27%), прах (9%) и химични и биологични агенти (7%). В много от случаите работещите са изложени едновременно на неблагоприятното въздействие от няколко фактора, което увеличава риска за здравето им.

Данните от контролната дейност показват, че комитети или групи по условия на труд (КУТ/ГУТ) са изградени в 9347 от проверените предприятия. Този брой на пръв поглед изглежда малък на фона на проверените над 33 000 предприятия, но следва да се има предвид, че Законът за здравословни и безопасни условия на труд освобождава от това задължение работодателите с до 5 наети лица и по-голяма част от проверените предприятия (60%) са с персонал до 9 заети лица. В този смисъл е малък делът на предприятията, които имат задължение да учредят КУТ/ГУТ, но не са го изпълнили.

В 84% от проверените през годината предприятия има функциониращи органи по безопасност и здраве при работа, които организират изпълнението на дейности, свързани със защита от професионални рискове и превенция на тези рискове. Предприятия, в които е установено, че няма орган за безопасност и здраве, са най-често тези, които се проверяват за първи път или извършват дейност със сезонен характер.

Видно от резултатите от контролната дейност, в големите и средни предприятия в по-голяма степен се спазват основните изисквания за осигуряване на ЗБУТ за работниците в сравнение с микро- и малките предприятия. Превантивно се предприемат мерки за предотвратяване на професионалните рискове, които могат да доведат до трудови злополуки и професионални заболявания в трудовия процес. Големите предприятия са с изградена политика за провеждане на обучение за повишаване на квалификацията на персонала. Въпреки настъпилите затруднения, свързани с епидемичната обстановка, дружествата осигуряват ресурс, насочен към извършване на

профилактични прегледи на всички работещи. Изпълнението на изискванията по ЗБУТ е признак за ангажираността на работодателите към създаване и поддържане на такива условия на труд, които да не водят до професионални заболявания и злополуки при работа. Тези условия на труд също така благоприятстват по-високата производителност и качество на произвеждания продукт или предлаганата услуга. Често в микро- и малките предприятия работодателите не разполагат с достатъчен човешки ресурс, а понякога и поради липса/икономия на средства, те сами се заемат с тази дейност без да притежават необходимата експертиза и времеви ресурс за изпълнението ѝ.

Периодичен контрол на рискови обекти

Проверките в рисковите обекти за контрол дават възможност в един сравнително кратък период от време да се проследят организационните и технически промени по осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд в производствата и дейностите с висока степен на производствен риск.

През 2021 г. са извършени 1236 бр. проверки в 622 бр. предприятия, подлежащи на периодичен контрол с 117 581 работещи в тях. Съвместно с участието на представители на Министерството на околната среда и водите и МВР са извършени общо 61 бр. проверки. Значителна част от обектите на периодичен контрол попадат в предметния обхват на Наредбата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаване на последствията от тях. Поради сериозността и опасността на извършваните процеси в тези предприятия е въведен строг контрол от работодателите по отношение на осигуряване на безопасни условия на труд.

Установени са 3726 бр. нарушения, от които най-голям е делът на тези по ЗБУТ (2993 бр.). От тези нарушения 45% са в областта на организацията за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, 44% са нарушенията по безопасността на работното оборудване и използваните технологии и 11% са нарушенията в областта на хигиената на труда. За отстраняване на нарушенията са приложени 3649 бр. принудителни административни мерки. Голяма част от тези мерки са пряко насочени към основните рискове и опасности и са с цел предотвратяване на вероятни предпоставки за възникване на трудови злополуки и производствени аварии.

От някои от проверените през годината работодатели са разработени инвестиционни проекти за подмяна на остаряло с ново работно оборудване и цялостна автоматизация на производствата. Продължава устойчивата тенденция за реконструкции и модернизации на съществуващите производствени мощности, свързани с основните дейности.

Добра практика в някои от предприятията с чуждестранно участие е, че при установяване на инцидент в някое от поделенията на консорциума в световен мащаб, в местното поделение се провежда извънреден инструктаж по безопасност и здраве при работа на служителите, в който се насочва вниманието към причините за злополуката. В някои предприятия е въведена допълнителна бонусна система при липса на трудови злополуки за определен период, която цели стимулиране на личната отговорност на работниците към евентуални инциденти.

Продължава положителната нагласа на работодателите и длъжностните лица от предприятията, подлежащи на периодичен контрол, към предписаните мерки от Инспекцията по труда. Те често оценяват проверките като необходими и с положителен ефект в превенцията за недопускане на трудови инциденти и професионални заболявания. В отделни производства и работни места на част от проверените предприятия са подобрени условията на труд, свързани с микроклимата на работната среда и въвеждане на нови технологии, при които източниците на опасности за работещите са сведени до минимум.

В 97% от проверените предприятия са учредени КУТ/ГУТ за осъществяване на необходимия социален диалог и осигуряване участието на работещите при решаване на специфичните проблеми по осигуряване на ЗБУТ.

Контрол на строителни обекти

Сектор „Строителство“ традиционно подлежи на целогодишен засилен контрол от страна на Инспекцията по труда поради установения през годините висок риск на строителните обекти както по отношение безопасността на труда, така и по отношение използване на недеклариран труд.

През годината са извършени общо 5691 бр. проверки в 4716 бр. предприятия, ангажирани с изпълнението на различни по вид и обхват строителни и монтажни работи, което е с 246 бр. проверки повече в сравнение с предходната година.

Поради рисковия характер на строителните дейности, свързан с работа на височина, земни/изкопни работи, използване на тежка строителна механизация, строителството остава сектор с едно от най-високите нива на трудов травматизъм, в т.ч. и по отношение на злополуки с летален изход и такива, водещи до инвалидност (трайни и сериозни увреждания на здравето на работещите). Основните причини за травматизма в строителството са неизползване на лични и колективни предпазни средства; неизправност на машините и инструментите; неправилни действия при внезапно спиране на електрозахранването; използване на нестандартни (самоделни) пособия; работа на необезопасени скелета; неподдържане на реда и чистотата на работната площадка; самоинициирани действия за отстраняване на авария или при видим дефект на машините. През 2021 г. контролните органи на ИА ГИТ са извършили 159 бр. проверки във връзка с разследване на причините за възникнали инциденти по време на работа в сектор „Строителство“.

При проверките на строителни обекти са констатирани 28 131 бр. нарушения, като 19 032 бр. от тях са в областта на здравословните и безопасни условия на труд, а 9000 бр. в областта на трудовите правоотношения. Останалите нарушения са свързани с трудовата мобилност и миграция.

За отстраняване на констатираните през годината нарушения, установени на строителните обекти, са приложени 26 675 бр. принудителни административни мерки, от които 184 бр. за спиране работата с необезопасено оборудване или на необезопасени работни места при извършване на строително-монтажни работи на обектите. Мярката „спиране“ се прилага, когато с установените нарушения пряко са застрашени животът и здравето на работещите и чрез нея се предотвратяват вероятни тежки трудови инциденти.

При последващ контрол на строителните обекти е установено неизпълнение на 112 бр. приложени принудителни административни мерки, за което е потърсена административнонаказателна отговорност от работодателите.

По време на проверките сериозно внимание е отделено на ангажираността на работодателите за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работниците и служителите, като те са информирани и за наличието на свободно достъпни материали по темата на интернет страницата на ИА ГИТ.

В периода 28.06. – 09.07.2021 г. контролните органи на Инспекцията по труда осъществиха масови проверки в строителството в София. Извършени бяха 300 бр. проверки на фирми, ангажирани със строително-монтажните работи на 191 бр. обекти. По време на кампанията екипите на двете столични дирекции „Инспекция по труда“ бяха подпомогнати от командировани инспектори от други области. Според данните 380 работници са установени да работят без да използват осигурените им от работодателите лични предпазни средства за работа на височина – безопасителни колани и каски. Това са над ¼ от всички заварени на проверените обекти работещи. Констатирани са и

множество нарушения, свързани с необезопасени конструктивни елементи и съоръжения на строителните обекти – стълбищни рамене и плочи, конструктивни и технологични отвори, контури на етажни плочи, скелета. Този вид нарушения увеличават риска от падане от височина, който е най-честата причина за тежки трудови инциденти в строителството, водещи до фатален изход. При проверките в столицата за две седмици са установени над 50 случая на работещи без трудов договор, което е още един показател, че рискът от използване на недеклариран труд в сектора е все още висок.

В заключение следва да се отбележи, че като цяло обемът на дейностите по извършване на строително-монтажни работи както по инфраструктурните обекти, така и в промишленото и гражданско строителство в последните години постоянно нараства. Целта на Инспекцията по труда е всеобхватен и цялостен контрол по осигуряване на безопасни условия на труд на строителните обекти, независимо от тяхната големина и местоположение. Извършването на проверки в сектор „Строителство“ остава един от основните приоритети в дейността на Агенцията и през 2022 г., във връзка с което отново е планирана специална мярка в годишния план на ИА ГИТ.

Контрол в селското стопанство

Поради установения висок риск от нарушения на трудовото законодателство селското стопанство от години е сред акцентите на контролната дейност на ИА ГИТ. Основно се следи за законосъобразното наемане на работна сила и осигуряването на здраве и безопасност в растениевъдството. С 34% повече спрямо 2020 г. са извършените проверки от контролните органи на ИА „Главна инспекция по труда“ в селското стопанство през 2021 г. При извършените 4764 бр. проверки са констатирани 17 188 бр. нарушения. От тях нарушенията на нормите, регламентиращи здравословни и безопасни условия на труд, са 10 443 бр. Свързаните с изпълнението на трудовите правоотношения нарушения са 6716 бр. През 2021 г. в сектора са установени 222 случая на работа без трудов договор.

Данните от системата на ИА ГИТ за предоставяне на образци на трудови договори за краткотрайна сезонна селскостопанска заетост (т.нар. едnodневни трудови договори) показват, че през 2021 г. на 2026 земеделски стопани са предоставени 266 337 бр. образци на договори. Ръстът на предоставените образци спрямо 2020 г. е с 19%. Най-много образци са заявени за винени лозя, череши, ягоди и маслодайна роза. За земеделските стопани едnodневните договори са начин да наемат законосъобразно работна ръка по облекчен ред. Не се налага да регистрират сключването и прекратяването на трудовите договори в Националната агенция за приходите и да оформят трудови книжни. Те заявяват образци на този вид договори по всяко време през специално създадената от ИА ГИТ онлайн система за предоставяне на образците.

Броят на работещите в земеделието без сключени трудови договори намалява, което е следствие от повишеното използване на трудови договори за краткотрайна сезонна селскостопанска работа и ежегодната контролна дейност на Инспекцията по труда. Земеделските стопани, които обработват по-големи земеделски площи и могат да осигурят дългосрочна заетост на работещите, предпочитат използването на безсрочни или срочни трудови договори. По-дребните стопани основно използват едnodневни трудови договори.

През 2022 г. отново е планирана мярка, гарантираща засилен контрол в сектора. Тя обаче е разширена с масирани проверки и в животновъдството, освен в растениевъдство. Причината за решението са резултатите от извършените в периода септември-октомври 2021 г. засилени проверки на територията на цялата страна в животновъдни ферми. Акцент при тях бяха условията на труд на работещите в сектора и полагането на труд без трудови договори. Извършени са 891 бр. проверки, при които са установени 4266 бр. нарушения, от които 2832 бр. са свързани с осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд. Предимно нарушенията касаят

обезопасяване на работното оборудване, ел. безопасност и оценяване на рисковете в обектите - обстоятелства, които са предпоставки за тежки трудови инциденти. Близко 600 бр. са нарушенията по работното време, почивките и заплащането. Установени са 30 лица да полагат труд без сключен трудов договор.

Контрол по спазване на противоепидемичните мерки и актовете на Правителството за предоставяне на компенсации на работодателите в условията на пандемията от COVID-19

През 2021 г. Инспекцията по труда продължи да осъществява засилен контрол, свързан с предприетите действия от работодателите за ограничаване и намаляване на риска от разпространение на COVID-19 на работните места.

През годината 57% от всички проверки на Агенцията са конкретно насочени към установяване на действията на работодателя за въвеждане на противоепидемичните мерки и действия във връзка с извънредната епидемична обстановка. При тези проверки се установява, че като цяло работодателите изпълняват ангажиментите си съгласно трудовото законодателство за опазване живота и здравето на работещите. В само 1% от проверените предприятия персоналят не е бил запознат с предприетите в обекта мерки за защита от COVID-19. В около 6% от проверките е установено, че не са поставени знаци и информационни материали по отношение на основните мерки за предотвратяване на заразата и в 5% не се е събираща предварителна информация за здравословното състояние на работещите. В сравнение с 2020 г. тези нарушения са намалели.

През годината са извършени и 3273 бр. проверки, свързани с действията по време на извънредното положение и възложения контрол по постановленията на Правителството за изплащане на компенсации на работодателите. Съобразно правомощията на ИА ГИТ установената информация при контрола е предоставена на съответните компетентни органи (НОИ, Агенцията по заетостта), отговорни за провеждане на политиките на правителството на Р България, свързани с преодоляване на негативните последствия от COVID-19.

Контрол, свързан с трудовия травматизъм

Трудовите злополуки се декларират и регистрират в Националния осигурителен институт, а Инспекцията по труда участва задължително в разследване само на част от тях – довели до смърт на работници; такива, които могат да доведат до инвалидност и при причинени увреждания на повече от трима работещи. Въпреки че нямат такова задължение, контролните органи на ИА ГИТ извършват проверка за причините за възникнали инциденти по време на работа във всеки станал им известен случай, дори да не е с летален край или възможност да доведе до инвалидност. За установяване на причините за станали злополуки с работещи лица инспекторите по труда са извършили 665 бр. проверки през 2021 г.

Още на етап планиране на дейността на Инспекцията по труда за 2021 г. бе акцентирано върху обекти на контрол, които оказват съществено влияние върху травматизма в страната. На национално ниво традиционно това са предприятията от сектор „Строителство“ и предприятия от други икономически дейности, определени като рискови, в т.ч. мини, кариери, предприятия за производство на боеприпаси и др.

Като две основни групи обстоятелства за травматизма могат да се обобщят следните:

- ✓ Причини, свързани с отношение/поведение на работодателя и длъжностните лица – напр. липса на разработени инструкции за безопасна работа с работното оборудване и negliжиране на задълженията за провеждане на обученията и инструктажите по безопасност и здраве при работа. Броят на този вид злополуки е сравнително малък, но анализът на данните сочи към подценяване

от страна на работодателите на съществуващия риск при работа и формиране/затвърждаване на нехайно отношение в работниците по въпросите и задълженията, касаещи безопасността.

- ✓ Причини, свързани с поведението и квалификацията на персонала - напр. нарушения на изискванията за безопасност по време на работа от страна на работещите, като извършване на дейности по частичен ремонт или поддръжка на работното оборудване, без преди това движещите се части на същото да са приведени в пълен покой и да са изключени от захранващата мрежа.

Ежегодно се регистрират злополуки вследствие на подхлъзване и падане на пода поради лоша поддръжка на подовите покрития, недобра осветеност на местата за преминаване, мокри или заледени повърхности, невнимание при извършване на придвижване.

Като положителни тенденции в резултат на контролната дейност може да се посочат действията на работодателите да коригират политиката си по отношение на осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд, като създават по-добра организация и вземат мерки за повишаване степента на обезопасяване на работните места. Провеждат се извънредни инструктажи за разясняване и анализиране причините за злополуките и оповестяване на мерките за недопускане на такива случаи.

Контрол по спазване на нормативните изисквания за наемане на хора с увреждания

Инспекцията по труда осъществява специализиран контрол за изпълнение на квотите за наемане на хора с увреждания по смисъла на Закона за хората с увреждания (ЗХУ). В обхвата на 4192 бр. извършени проверки през 2021 г. са включени въпроси за изясняване на изпълнението на задълженията по ЗХУ на работодатели с 50 и повече наети лица. През годината поради неизпълнение на квотите 203 работодатели са заплатили компенсационни вноски на стойност 564 408 лв. за 2944 работни места. Една от целите на осъществения контрол от инспекторите по труда бе всички възникнали проблеми и неясноти по прилагане на законодателството да бъдат преодолени чрез консултиране на работодателите и правата на хората с увреждания да бъдат защитени в най-голяма степен.

Специализиран контрол, свързан с държавната служба

През 2021 г. са извършени редица проверки на държавни администрации. Анализът на контрола по спазване на законодателството, свързано с изпълнението на държавната служба и на правата и задълженията на страните по служебно правоотношение, показва, че в проверяваните държавни институции се спазват нормативните изисквания. Установените нарушения са свързани със заплащането на нощен и извънреден труд, с оценяване изпълнението на длъжността на държавните служители и с документите по изпълнение на държавната служба. По повод всички постъпили сигнали, в които са изложени твърдения за нарушения на законодателството по държавната служба, са извършени проверки.

Контрол по спазване на нормативните изисквания за насърчаване на заетостта, трудовата мобилност и трудовата миграция

През 2021 г. Инспекцията по труда традиционно планира контрол върху дейността на предприятия, които осигуряват временна работа, и на предприятия ползватели; по спазване на законовите изисквания за полагане на труд от чужденци в Република България; командироване на работници в рамките на предоставяне на услуги в държави – членки на Европейския съюз, и законосъобразното осъществяване на посредническа дейност по наемане на работа.

1. Контрол на дейността на предприятия, които осигуряват временна работа (ПОВР) и на предприятия ползватели (ПП):

През 2021 г. са реализирани общо 53 бр. проверки на ПОВР и ПП. При проверките са констатирани 186 бр. нарушения на трудовото законодателство по осъществяване на дейност чрез ПОВР. Те най-често са свързани с реда за обмен на информация между ПП и ПОВР по повод условията на труд; неспазване на минималните условия на труд и липса на задължителна информация в трудовите договори на изпратените работници.

Проверките на ПОВР с трансграничен елемент попадат в обхвата и на контрола по спазване на изискванията за командироване и изпращане работници и служители в рамките на предоставяне на услуги. Идентифицираните трудности се отнасят до регистриране на „кухи“ фирми без персонал и без лице за контакт с контролните органи, но с валиден лиценз за извършване на дейност по осигуряване на временна заетост. Констатират се трудности и при идентифициране на ПОВР, които изпращат свои работници в ПП в други държави - членки на ЕС, и установяването на тези командировани/изпратени работници. За преодоляване на посочените пречки ИА ГИТ активно си сътрудничи с инспекциите по труда от другите държави - членки на ЕС, което подобрява обмена на информация и създава предпоставки за по-ефективно и бързо решаване на трудови проблеми на работниците.

Продължава тенденцията на спад в трансгранично предоставяне на работна сила от български ПОВР. Като възможен фактор, който е повлиял на тази тенденция, може да бъде посочен засиленият контрол на дейността на ПОВР и ПП в последните години както на национално, така и на европейско ниво.

2. Контрол при полагане на труд от чужденци в Република България:

През 2021 г. са извършени 288 бр. проверки, насочени към установяване спазването на законовите изисквания за полагане на труд от чужденци в България. Констатираните нарушения са 375 бр. (от тях 122 бр. са за предоставяне на работна сила без съответното разрешение или регистрация в Агенцията по заетостта; 105 бр. са за неуведомяване на ИА ГИТ за датата на действително започване на работа на чужденец; 10 бр. са за наемане на работа на незаконно пребиваващи чужденци; 8 бр. са за полагане на труд от чужденци, които са без право на достъп до пазара на труда в Р България). Продължава тенденцията на увеличаване на работещите без издадено разрешение за работа чужденци или без регистрация на заетостта им в Агенция по заетостта. Все по-често се наблюдават случаи, при които граждани на трета държава полагат труд като командировани в държави – членки на ЕС, без да притежават разрешение за пребиваване и работа. Важен способ за ограничаване на работещите чужденци без издадено разрешение за работа е тясното сътрудничество между ИА ГИТ и Агенцията по заетостта.

3. Контрол при осъществяване на посредническа дейност по наемане на работа:

През 2021 г. са извършени 160 бр. проверки на фирми, осъществяващи посредническа дейност по наемане на работа. Общият брой констатирани нарушения са 397. Най-голям брой (159 бр.) са нарушенията на изискванията посредникът да води електронен регистър на търсещите и устроените на работа лица.

През 2021 г. основното затруднение в инспекционната дейност е невъзможността за осъществяване на контакт с представител на регистрираните посредници. Част от посредниците поддържат регистрацията единствено с оглед бъдеща дейност, а новорегистрираните често нямат наети лица и не извършват дейност.

4. Контрол при командироване и изпращане на работници и служители в рамките на предоставяне на услуги:

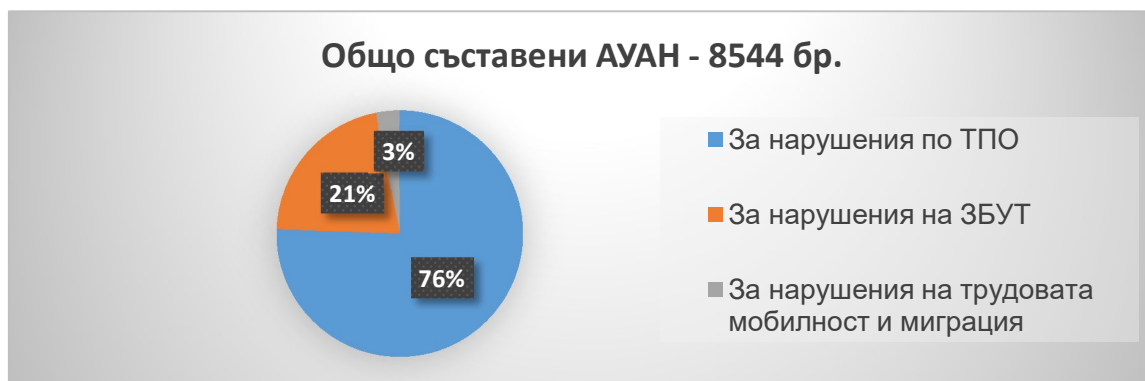
През 2021 г. са извършени 534 бр. проверки на предприятия, които командирова или изпращат работници и служители в рамките на предоставяне на услуги, предимно в секторите „Транспорт“ и „Строителство“. Установени са 2699 бр. нарушения, като най-голям брой от тях са в областта на трудовите правоотношения (1969 бр.). Нарушенията са свързани предимно с липсата на сключено допълнително споразумение за периода на командироването или изпращането и неизплащане на трудови възнаграждения в размера, установен в приемащата държава.

През годината продължава да се установява порочната практика за заобикаляне на трудовото законодателство чрез т. нар. „формално командироване“, т.е. работодателят да командирова свои работници в страни от ЕС без той да извършва съществена стопанска дейност в Р България и да има обекти с персонал в страната. В нередки случаи възникналото трудово правоотношение в България е формално и работниците изобщо не напускат държавата – членка на ЕС, за да се върнат в България и да полагат труд в страната.

Административнонаказателна отговорност

Търсенето на административнонаказателна отговорност от лица, които нарушават нормативните разпоредби на трудовото законодателство, нормите по изпълнение на държавната служба и тези, свързани с трудовата мобилност и миграция, е една от формите за въздействие при допускане на нарушения на трудовото законодателство и средство за принуда те да спазват изискванията на нормативните актове. Такава отговорност е търсена от лица, които не изпълняват в срок дадените им предписания, допускат периодично да се повтарят едни и същи нарушения, умишлено заобикалят законовите разпоредби при наемането, използването и освобождаването на работна сила и създават пречки за реализирането на законовите правомощия на инспекторите.

Графика № 6: Съставени актове за установени административни нарушения

Най-много актове са съставени на предприятия, извършващи строително-монтажни работи.

През годината са съставени 158 бр. актове за създадени пречки на инспекторите по труда да осъществят контролните си правомощия. В 1397 случая са съставени актове за неизпълнени дадени задължителни предписания от контролните органи.

През 2021 г. са връчени 8641 бр. наказателни постановления. Влезлите в сила наказателни постановления и одобрени споразумения през годината са 7674 броя. Сумата на санкциите от влезлите в сила наказателни постановления и одобрени споразумения е 10 531 810 лв.

III. АНАЛИЗ НА АДМИНИСТРАТИВНОТО ОБСЛУЖВАНЕ ПРЕЗ 2021 г.

Решени искания и сигнали от граждани, ведомства и синдикални организации

Въпреки продължилата усложнена епидемична обстановка през 2021 г., Инспекцията по труда не е прекратявала обслужването на граждани, наред с извършването на контрол. През годината са разгледани 7754 бр. искания и сигнали от граждани, ведомства, предприятия, синдикални организации за допуснати нарушения от компетентността на Агенцията. Това е с 27 % по-малко в сравнение с 2020 г. и е индикация за спазване в по-висока степен на трудовото законодателство от работодателите. Наблюдават се случаи на подаване на сигнал по несъществуващ проблем или от несъществуващ работник.

Консултиране на граждани и работодатели

Голяма част от постъпилите в ИА ГИТ запитвания и през 2021 г. се отнасят до настъпилите промени в трудовото законодателство, свързано с епидемичната обстановка. Като най-чести могат да се открият запитванията относно възлагане и преминаване от работа, извършвана в помещенията на работодателя, към работа от разстояние и осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд при такъв режим на работа. Работниците и работодателите се интересуват и от трудовите права за ползване на различните видове отпуски и почивки, определяне на обезщетения при прекратяване на трудово правоотношение, признаване и зачитане на трудов стаж при работа в страната и чужбина.

Разрешителни режими

През 2021 г. от Дирекциите „Инспекция по труда“ са поискани 506 бр. разрешения за уволнение на работници, ползващи специална закрила по чл. 333 от Кодекса на труда. Дадени са 223 бр. предварителни съгласия по реда на посочения нормативен текст.

Поискани са общо 8193 бр. разрешения за наемане на работа по трудови правоотношения на лица до 18 години. Дадени са общо 7958 бр. разрешения, като 200 бр. са за наемане на лица, ненавършили 16 години, и 7758 бр. са за наемане на работа на лица от 16 г. до 18 г. През годината са констатирани 214 бр. нарушения, свързани с приемане на работа на непълнолетни лица без разрешение от Инспекцията по труда. Най-много от тези нарушения са констатирани в икономически дейности „Ресторантьорство“, „Хотелиерство“ и „Търговия на дребно“, където и най-често се наемат непълнолетни лица.

През 2021 г. са постъпили 694 бр. искания за издаване на разрешения в областта на обучението и употребата на взривни материали, в т.ч. 683 бр. за извършване на специални и технологични взривни работи, 3 бр. за проектиране на специални взривни работи и 8 бр. за провеждане на курсове за придобиване/потвърждаване на правоспособност за работа с взривни материали. Издадените разрешения са 671 бр., в т.ч. 664 бр. за извършване на специални и технологични взривни работи.

Център за административно обслужване

През 2021 г. чрез системата за „Електронни удостоверения“ на ИА ГИТ са генерирани 56 299 бр. удостоверения, от които 40 167 бр. са по подадени заявления от възложители по обществени поръчки.

Общо през годината са регистрирани 1062 бр. колективни трудови договори и 69 анекса към тях.

През 2021 г. са постъпили и разгледани общо 50 бр. заявления за достъп до обществена информация, от които 47 бр. заявления от граждани, от журналисти – 1 бр. и от неправителствени организации – 2 бр.

Подобряване на административното обслужване

През 2021 г., съвместно с Държавна агенция „Електронно управление“ бяха разработени еФорми за заявяване на административните услуги на ИА ГИТ и същите бяха вписани в Единния портал за достъп до електронно-административни услуги.

За облекчаване на потребителите и за по-лесно търсене на информация относно административните услуги на интернет страницата на Агенцията беше разработен и активиран чатбот.

От м. ноември 2021 г. на интернет страницата на ИА ГИТ е публикувана нова анкетна карта за измерване на удовлетвореността на гражданите от административното обслужване. Броят на въпросите в нея е намален с цел да предразположи потребителите на услуги към по-активно използване на този метод за обратна връзка.

IV. МЕЖДУНАРОДНИ ДЕЙНОСТИ

Международното сътрудничество, обмяната на опит и информация с инспекциите по труда от Европейския съюз и региона, както и с други организации и институции, представляват важен ресурс за повишаване ефективността на контрола на труда и съдействат за институционалното утвърждаване на ИА ГИТ. И през 2021 г. Агенцията осъществи резултатно взаимодействие и обмяна на опит с инспекциите по труда от ЕС и региона.

Участие на представители на ИА ГИТ в дейността на Комитета на старшите инспектори по труда (SLIC) и работните групи, сформирани към него

През 2021 г. представители на ИА ГИТ взеха участие в 79-ата и 80-ата Пленарни срещи на SLIC, проведени през м. май и м. октомври 2021 г., както и в срещите и работата на сформираните към SLIC работни групи „Общи аспекти на правоприлагането“ и „Проект KSS“. ИА ГИТ участва в множество срещи относно командироването на водачи в сектора на автомобилния транспорт, председателствани от Европейската комисия (ЕК), както и в организираните от ЕК през м. декември 2021 г. тематични обучения относно функционалностите на публичния интерфейс, свързан към Информационната система на вътрешния пазар (IMI) за обмен на информация във връзка с командироването.

ИА ГИТ продължи активното си участие в обмяна на информация с националните инспекции по труда на останалите държави членки чрез Сайта за бърз обмен на знания (KSS - Knowledge Sharing Site) на SLIC. Изготвени и публикувани са 39 бр. отговори по всички отправени въпроси до ИА ГИТ чрез този сайт, като се наблюдава увеличение на броя въпроси в сравнение с 2020 г.

Сътрудничество с Европейския орган по труда

През 2021 г. Европейският орган по труда (ЕОТ) започна активно да осъществява своята дейност. Представители на ИА ГИТ взеха участие в четири срещи на работна група „Инспектиране“ и в шест срещи на работна група „Информация“.

✓ Разработените от работна група „Инспектиране“ насоки за провеждане на съгласувани и съвместни проверки намериха своя практически израз в организирането и провеждането на първата трансгранична съвместна проверка под егидата на ЕОТ с участието на инспекциите по труда на Р България и Р Франция. Проверката се проведе през м. септември 2021 г. (в периода на гроздобера). Тя бе реализирана в рамките на

„Дните на съвместните действия“ на ЕВРОПОЛ в района на Марн, Франция, където българските работници представляват голяма част от сезонните работници. В действията взеха участие контролни агенти и представители на френската Главна дирекция по труда (Direction Générale du travail), в лицето на Национална група за подкрепа и контрол, на Регионалното звено за подкрепа и контрол и за борба с незаконния труд (URACTI - Grand-Est), представители от социалноосигурителната служба в земеделието на Франция (MSA) и инспектори от ИА ГИТ. Дейността бе координирана пряко от представител на ЕОТ. Целите на трансграничната съвместна проверка бяха насочени към ограничаване и при възможност до преодоляване на идентифицирани в предходни съвместни действия повтарящи се сериозни нарушения на трудовите и социалните права на българските сезонни работници във Франция. Реализираните съвместни действия бяха насочени най-вече към проверка по спазването на разпоредбите, свързани с основните права на работниците (условия за наемане на работа, трудови договори, работно време), по спазване на условията на труд (в т.ч. на дължимите възнаграждения) и на условията на настаняване на сезонните работници – гроздоберачи. Присъствието на инспекторите по труда от ИА ГИТ бе оценено високо от страна на всички участници.

Част от изводите на българските инспектори по труда след реализирания контрол са, че българските сезонни работници в селското стопанство във Франция все по-често се наемат директно от местни работодатели, което ограничава възможностите за контрол на Инспекцията по труда у нас, а използваните в редки случаи фирми посредници или предприятия, осигуряващи временна работа, са регистрирани във Франция. Причина да не се използват български дружества като посредници е и фактът, че голяма част от наетите работят за поредна година при един и същ работодател. Те, както и хората с образователен ценз, са добре запознати с правата си, за разлика от лицата без образование, които често не знаят каква е продължителността на работния ден, какво заплащане следва да очакват.

✓ ИА ГИТ взе участие и в дейности по изграждане на капацитет, осъществени от ЕОТ в областта на инспектирането по труда:

- Два обучителни модула, озаглавени „Регулаторна рамка на ЕС в областта на трудовата мобилност (свободно движение на работници, командироване на работници)“ и „Регулаторна рамка на ЕС в областта на трудовата мобилност (Координация на социалната сигурност)“, проведени онлайн през м. януари 2021 г.
- Семинар за автомобилния транспорт, проведен през м. декември 2021 г.

✓ През есента на 2021 г. ИА ГИТ активно подпомогна дейността на подразделението на ЕОТ „Анализ на трудовата мобилност и оценка на риска (LMARA)“, чиято цел е да помогне на капацитета на държавите членки за изграждане/укрепване на инструменти за оценка на риска в областта на трудовата мобилност. Представители на ИА ГИТ взеха участие в онлайн семинар „Оценка на риска по отношение на инспекционните дейности за борба с недекларирания труд“, където бяха представени основните моменти от планирането и анализа на инспекционната дейност на ИА ГИТ, в т. ч. и по отношение на подходите при оценка на риска относно трудовата мобилност и добри практики в международното сътрудничество с други инспекции по труда на държави – членки на ЕС (Франция).

✓ През м. октомври 2021 г. по покана на ЕОТ представители на ИА ГИТ взеха участие в онлайн семинар на тема: „Информирани и защитени сезонни работници“, организиран от Швеция, Финландия и Дания за обмен на информация и повишаване на знанията, с акцент върху това как да се идентифицират и информират трансграничните работници. Семинарът се проведе с цел създаване на неформална мрежа и поставяне

началото на продължително сътрудничество в информационни и инспекционни кампании през следващите години.

✓ През м. октомври 2021 г. представители на Инспекцията по труда участваха в среща с Изпълнителния директор на ЕОТ, част от официалната му работна обиколка във всички столици на държавите – членки на ЕС. Домакин на срещата бе Министерството на труда и социалната политика.

✓ През 2021 г. ИА ГИТ беше основен партньор на Агенцията по заетостта в провеждането за България на кампанията „Права през всички сезони“, организирана от ЕОТ. По време на кампанията ИА ГИТ активно разпространяваше информацията, предоставена от ЕОТ с цел повишаване информираността на сезонните работници и работодателите за правата и задълженията им. Материалите се разпространяваха до медиите и се публикуваха във Фейсбук страницата „Права през всички сезони“, поддържана от ИА ГИТ, както и на специално създадената за кампанията рубрика в интернет страницата на Инспекцията по труда. Във фейсбук страницата са поместени 37 бр. публикации, касаещи темата, а в рубриката на интернет страницата на ИА ГИТ за кампанията са публикувани 16 бр. тематични прессъобщения. Идентифицираните публикации в национални и местни медии с информация за кампанията са 175 бр.

Като част от действията на ИА ГИТ в рамките на „Седмичната на Европейския съюз за сезонните работници“ беше организирана инспекционна кампания в сектор „Селско стопанство“ в България. За седмица бяха извършени над 400 бр. проверки на земеделски стопани в 17 области на страната, в които се отглеждат преобладаващо сезонни насаждения. При идентифицирането на обектите на контрол беше взето предвид и кои земеделски стопани са наели граждани от трети държави. При осъществения контрол не са установени незаконно наети трансгранични сезонни работници - без достъп до пазара на труда в България. На дирекциите „Инспекция по труда“ беше изпратено разработеното от ЕОТ „Ръководство за справедлива сезонна работа“, за да бъде разпространявано сред наетите лица, установени да полагат труд при проверките, предвид факта, че същите са потенциални трансгранични сезонни работници. Експерти на ИА ГИТ участваха и в информационни дни в четири града в страната, организирани от Агенцията по заетостта, която беше координатор на кампанията „Права през всички сезони“ за България. На тях над 230 души се запознаха лично с правата си като трансгранични работници. Експертите на Инспекцията по труда разясниха на потърсилите информация, че на трансграничните работници се полагат поне равни условия на труд и заплащане с колегите им от приемащата държава – членка на Европейския съюз.

✓ Като част от дейността на работна група „Информация“ на ЕОТ през м. декември 2021 г. бе извършена партньорска проверка на Българския единен национален уебсайт относно командироване на работници. В отчетния доклад от проверката са оценени положително постоянните усилия на България за подобряване на уебсайта, включително предоставянето на интуитивна и удобна за потребителите информация на повече езици.

Обмен на информация с други държави – членки на Европейския съюз, чрез Информационната система на вътрешния пазар (IMI) относно условията за наемане на работа и командироване в рамките на предоставяне на услуги в държави – членки

В изпълнение ангажиментите по европейски нормативни актове ИА ГИТ осъществява административно сътрудничество чрез Информационната система на вътрешния пазар (IMI) с компетентните органи на останалите държави – членки на ЕС, отговарящи за контрола относно условията на труд в останалите държави в областта на командироването.

През 2021 г. чрез горесцитираната система е осъществен обмен по повод 200 запитвания. От тях 194 бр. са искания за информация, постъпили от различни държави членки към ИА ГИТ. Най-голям брой от тях (105 бр.) се отнасят до командироване на определени работници.

ИА ГИТ отправи 6 искания към компетентните служби на държави членки за предоставяне на информация за командироване на работници; събиране на санкции; изпращане на документи на доставчик на услуги.

Чрез Информационната система на вътрешния пазар (IMI) са извършени 66 бр. съгласувани проверки с компетентните служби на други държави членки при съмнения за „недействително“ командироване или при идентифициране на нови форми на порочни практики на пазара на труда. Икономическите сектори, в които са извършени най-много проверки по постъпилите чрез IMI запитвания са в секторите „Сухопътен транспорт“ и „Строителство“.

Участие на Инспекцията по труда в международни събития и кампании

✓ През 2021 г. в рамките на проект Eurodétachement „Командироване на работници: повишаване на транснационалното сътрудничество“, в който ИА ГИТ е асоцииран член, бяха проведени работни срещи с български работодатели, командироващи/изпращащи работници във Франция. През м. март и м. април 2021 г. бяха проведени и редица срещи с представители на институции и социални партньори от Франция, Белгия и Германия. Изготвен е проект на флаер за правата на българските работници във Франция. Съвместно с Берлинския консултантски център „Миграция и достоен труд“ е създаден и популяризиран наръчник „На гурбет: Моите права като командирован работник в Германия“, съдържащ информация основно за заетите в строителството, транспорта и социалните грижи.

✓ През годината стартираха дейности по работната програма между правителствата на ФР Германия и Р България, предвиждаща съвместни инициативи в областта на трудовото право с фокус върху прилагане на разпоредбите за здраве и безопасност при работа за всички групи работници и най-вече за трансграничните работници; сътрудничество за подобряване на достъпа до информация за работниците; социалната закрила на най-уязвимите групи (с акцент върху трудови злоупотреби и професионални заболявания, безработица, семейни помощи, пенсии и др.). ИА ГИТ участва със свой представител в съвместните дейности по програмата. Успешното сътрудничество между ИА ГИТ и Берлинския консултантски център „Миграция и достоен труд“ намери своето продължение в рамките на тази работна програма.

✓ ИА ГИТ участва със свой представител в тематична работна група „Инспектиране и правоприлагане“ в рамките на Глобалната мрежа за политики в областта на справедливото наемане на персонал. Мрежата за глобални политики в областта на справедливото наемане на персонал е създадена към Международната организация по миграция като ръководено от държавите членки сътрудничество, което обединява създателите на политики, регулаторните органи и държавните специалисти при обсъждане на ключовите предизвикателства, свързани с трансграничното набиране на персонал в областта на политиката, регулирането, правоприлагането и защитата. Във връзка с присъединяването на Р България към Глобалната мрежа предстои създаването на национално звено с представители на съответните институции, които ще вземат участие по компетентност в работата на съответните тематични работни групи. Целта е да се постигне добра координация и сътрудничество.

Изпълнение на проектите в ИА ГИТ

✓ Проект DFPO-1.002-0002-C01 „Сътрудничество за достойни условия на труд“ с партньор Норвежката инспекция по труда, финансиран от Фонда за двустранни

отношения на национално ниво по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм 2014 – 2021:

През м. ноември 2021 г. беше проведена годишна работна среща между Инспекциите по труда на България и Норвегия, на която експерти от двете институции обсъдиха законодателните прилики и разлики в режима за осъществяване на дейността на предприятията, осигуряващи временна работа, и на фирмите посредници в двете държави. Те поеа ангажимент за бързо сътрудничество в случаите на установени български работници в Норвегия, които са командировани или изпратени от български дружества и чиито права са нарушени. Участниците в събитието се обединиха около мнението, че обменът на информация и извършване на съвместни/съгласувани проверки са с важна роля при случаи на трансгранични работници и защита на техните трудови и социални права.

През годината продължи промотирането в социалните мрежи на интернет страницата на информационната кампания „Знай си правата“ www.arbeidstilsynet.no/en/knowyourrights-BG. Кампанията беше създадена през 2020 г. по проекта в партньорство между Инспекциите по труда на България, Норвегия, Румъния, Естония и Литва, с информационна насоченост за повишаване на осведомеността на работещите чуждестранни граждани в Норвегия.

В рамките на проекта бяха организирани информационни дни във Враца и Монтана относно трудовите и осигурителните права на работниците, както и за начините за намиране на работа зад граница. Желаетелите да повишат своите знания получиха консултации и от служители на Националния осигурителен институт и Агенцията по заетостта. За по-ниско заплащане от минималното при работа в чужбина споделиха част от посетителите на информационните дни. Бяха консултирани около 40 души за какво да внимават при търсенето на работа в страните - членки на Европейския съюз, Норвегия, Исландия, Лихтенщайн и Швейцария и в частност при командироването им. Инспекторите по труда увериха посетителите, че при работа в тези страни законът им гарантира поне минималното заплащане в приемащата държава.

С финансиране по проекта през 2021 г. се разработиха информационни брошури, ръководства и видеа под надслов „Достоен труд – от теб зависи“ с тематична насоченост за повишаване на осведомеността на работници и работодатели за трудовите им права и задължения при работа в България. Материалите са публикувани на интернет страницата на Инспекцията по труда на адрес <https://www.gli.government.bg/bg/node/11825>, както и в социалните мрежи. Отделно се разпространяват и на хартиен носител при извършване на проверки по спазване на трудовото законодателство. Разработките са преведени на английски език, което ще улесни използването им от чужди компании и работещи предвид интензитета на трудовата мобилност и разширяване на териториалния обхват на дейност на компаниите.

✓ Проект BG05M9OP001–3.004 „Оптимизация и иновации в ИА ГИТ“, финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014 - 2020 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд:

През 2021 г. продължиха работа назначените по проекта помощник-инспектори, които предоставяха на различни целеви групи добри практики в областта на здравословните и безопасни условия на труд и ползите от трудовите договори за краткотрайна селскостопанска работа. Те разясняваха и функционалностите на достъпните на български език онлайн инструменти за интерактивна оценка на риска.

През годината приключи успешно разработването и внедряването на уеб базиран софтуер за изпращане, приемане и обобщаване на въпросници за самоконтрол.

V. ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ В АГЕНЦИЯТА

През 2021 г. в рамките на вътрешния контрол в Агенцията са разгледани 85 бр. сигнали, като голяма част от тях се отнасят до неудовлетвореност на жалбоподателите от отговорите на Дирекции „Инспекция по труда“ по техни искания и от действията на инспекторите по труда. Независимо, че по анонимни сигнали не са образува производство съгласно чл. 111, ал. 4 от Административнопроцесуалния кодекс, служители от ИА ГИТ задълбочено се запознаха с всички получени писма и сигнали на граждани през годината и са предприети незабавни мерки и действия за преустановяване на пропуски и погрешна практика в дейността при извършвания контрол по спазване на трудовото законодателство.

През годината са извършени вътрешни одитни проверки на дирекциите „Инспекция по труда“ в Добрич, Габрово и Стара Загора относно спазване на правилата за работа в Агенцията. Констатиран са незначителни несъответствия, за отстраняване на които своевременно са предприети коригиращи действия за недопускането им.

През годината в Инспекцията по труда са разгледани общо 238 бр. обжалвани принудителни административни мерки по административен ред, предприети в 72 бр. индивидуални административни актове на инспектори по труда. От тях недопустими за разглеждане са били 13 бр. жалби, а 23 бр. принудителни административни мерки по 16 бр. актове са отменени.

VI. УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

Развитие на институционалния капацитет на Агенцията

Укрепването на капацитета на ИА ГИТ остава един от постоянните приоритети за управлението на инспекционната дейност. Общата численост на персонала в ИА ГИТ е 492 щатни бройки, от които 451 бр. са служители в специализираната администрация. От общата численост на персонала 477 са държавни служители с ръководни и експертни функции и 15 служители по трудово правоотношение.

Като част от дейностите по един от основните приоритети за организационно усъвършенстване и развитие на човешкия капитал на ИА ГИТ през годината е прилагано повишаването в длъжност чрез конкурентен подбор. Преназначени на по-високи длъжности са 25 служители. Повишени в ранг са 140 държавни служители, които отговарят на условията за повишаване.

Продължи утвърдената практика на прозрачност и отчетност в дейността на администрацията на Агенцията, като се прилага конкурсното начало в назначенията на служителите. През 2021 г. в ИА ГИТ са назначени 55 служители: 45 след провеждане на конкурс, девет по заместване на продължително отсъстващи служители и един по трудово правоотношение. За същия период 36 служители са с прекратени правоотношения, като най-голям брой от тях са напуснали по взаимно съгласие.

Обучение на служителите в Агенцията

През годината служители от ИА ГИТ са участвали в 97 обучения по 57 теми (по част от темите са проведени повече от едно обучения), съобразени със служебните задължения на служителите.

Организираните обучения са за 512 лица. При заета численост на персонала средно 447 лица за 2021 г. на един служител се падат по 1,15 обучения за годината.

През 2021 г. се проведеха отложените поради противоепидемичните мерки през 2020 г. обучения по дейност „Разработване на нови и гъвкави форми на инспектиране“ на проект BG05M9OP001-3.004-0001-C04 „Оптимизация и иновации в ИА ГИТ“,

финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, изпълняващ се от ИА ГИТ. По проекта се проведеха четири обучения на тема „Прилагане на софтуер за работа с въпросници за самоконтрол и методика за планиране на дейността“, като в тях бяха включени общо 84 бр. служители от централна администрация и териториалните дирекции на ИА ГИТ.

Във връзка с осъществяване на ефективен и ефикасен контрол от инспекторите по труда и съгласно действащата нормативна уредба, която задължава Агенцията да утвърждава програми за обучение на ръководен и помощен персонал за работа с взривни материали и да издава разрешения за проектиране, извършване на взривни работи, съхраняване, транспортиране /пренасяне/ и употреба на взривни материали 27 инспектори по труда взеха участие в специализирани курсове за подновяване на придобита правоспособност за „Ръководител взривни работи“ и „Проектант взривни работи“.

През 2021 г. по Проект BG05SFOP001-2.014-0001 „Въвеждане на общата рамка за оценка (CAF) в българската администрация“, изпълняван от Института по публична администрация, 47 служители на ИА ГИТ бяха запознати в рамките на три обучения с правилата за въвеждане на култура на „съвършенство“ и принципи на цялостно управление на качеството чрез внедряване на Общата рамка за оценка (CAF) в българската администрация.

По проект на BG05M9OP001-3.015 „Интегрирани обучения за администрацията на пазара на труда и в социалната сфера“ на Центъра за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи са проведени седем обучения за служители с права на инспектори по теми, свързани с трудовата миграция и трудовата мобилност; безопасност при работа в електрически уредби и мрежи; прилагане на принципите на корпоративна социална отговорност в развитието на публичната администрация; взаимодействие на институциите при социална интеграция, чрез осигуряване на заетост на групи в неравностойно положение; механизми за прилагане на Европейската социална харта като инструмент за защита на основните социални и икономически права на гражданите.

Съгласно вътрешните правила на ИА ГИТ новоназначените служители с права на инспектори задължително преминават въвеждащо практическо обучение по интегрирано инспектиране до една година от назначаването им, но поради усложнената епидемична обстановка, свързана с разпространението на COVID-19 в страната и въведените мерки, през 2021 г. модулното обучение не бе проведено.

Електронно обучение на служителите в Агенцията

Поради мерките за ограничаване разпространението на COVID-19 Институтът по публична администрация (ИПА) продължи за провежда обучения в изцяло електронна форма. По проект „Дигитална трансформация в обучението – дигитална компетентност и учене“ са проведени 69 обучения, като общо са обучени 150 служители.

В обучения за служебно развитие на постъпили за първи път на държавна служба или на назначени за първи път на ръководна длъжност държавни служители са участвали 33 служители на ИА ГИТ.

Чрез Платформата за електронно обучение и проверка на знанията на ИА ГИТ се проведеха четири обучения на служители на Агенцията по теми, свързани със защита на класифицираната информация; опасни химични вещества; основни изисквания за здраве и безопасност при работа с електрически ток; промени в Закона на административните нарушения и наказания.

Във връзка с необходимостта от провеждане на периодични обучения на служителите за повишаване на вниманието им по отношение на мрежовата и

информационната сигурност в ИА ГИТ, е предоставен достъп до дигитална платформа за обучение, където има възможност и за самообучение.

VII. МЕДИЙНА ПОЛИТИКА

Основен акцент в дейността на отдел „Връзки с обществеността и административно обслужване“ е осигуряване на прозрачност и достъпност на дейността на ИА „Главна инспекция по труда“, което е задължение на всяка държавна администрация. Медийната политика на ИА ГИТ е насочена към своевременното информиране и консултиране на гражданите за основни права и задължения, свързани с прилагането на трудовото законодателство.

Периодично на интернет страницата на Агенцията се публикуват прессъобщения по актуални въпроси. При заявка от медии се осигурява информация и/или участие на експерти на национално и регионално ниво. Директорите на дирекции „Инспекция по труда“ или техни представители участват в съвместни месечни пресконференции на регионалните структури на МТСП, когато такива се организират. През 2021 г. поради противоепидемичните мерки за сигурност не са организирани пресконференции, но на регионалните медии е предоставяна периодична информация за текущи и актуални теми от инспекционната дейност на регионално ниво, отчети за дейността, приоритети и др.

И през 2021 г. продължи да се предоставя своевременно информация за работещи и работодатели, свързана с правата и задълженията им в условията на извънредна епидемична обстановка с цел ограничаване разпространението на COVID-19. Най-често коментираните въпроси в тази насока бяха свързани с изискванията на трудовото законодателство относно работата от разстояние. Обществен интерес предизвикваше през годината и темата за задълженията на работодателите за въвеждане на противоепидемични мерки.

През 2021 година на интернет страницата на ИА ГИТ в рубриката „Пресцентър“ са публикувани 65 бр. прессъобщения и информация по актуални теми. Традиционно се разпространява информация, свързана с резултати от дейността на Агенцията; акценти в плана за дейността; относно декларирането на труда и заплащането му; права и задължения при сезонна заетост и мобилност на работната сила; по повод 28 април – Световният ден за безопасност на труда; 12 юни – Световният ден срещу детския труд, 3 ноември – Празник на Инспекцията по труда; по текущо възникнали въпроси. По всички теми, по които е отбелязан повишен интерес през годините, се подготвят и се разпространяват прессъобщения. Инспекционната дейност в селското стопанство и при сезонната заетост се изпълнява паралелно с предоставяне на информация за прилагане на трудовото законодателство.

Запитванията от национални медии относно дейността на ИА ГИТ са 47 бр. Над 300 бр. са запитвания и искания от регионални медии по въпроси, касаещи дейността на Инспекцията по труда и/или за осигуряване на представители за участие, както и подготвените информации за регионални пресконференции. Идентифицирани са около 3500 бр. публикации и излъчвания в националните и регионалните медии, в които е цитирана Инспекцията по труда. Най-комуникираните теми в медиите са свързани с разпространените прессъобщения и съответно касаят резултати и ефекти от контролната дейност и инспекционните кампании на Главна инспекция по труда и на Дирекции „Инспекция по труда“; правата и задълженията на работещи и работодатели; рискове при търсенето на работа в чужбина; неизплатени възнаграждения; законосъобразното наемане на работна сила в селското стопанство; реакция на контролните органи на Инспекцията по труда при трудови злоупотреби.

Съгласували:
Георги Милчин
Главен секретар на ИА ГИТ

Цветомила Филипова
Главен директор на ГД ИД

Съгласувал по стилистика и граматика:
Дина Христова
Началник отдел ВОАО

Изготвили:
Силвия Трайкова
Началник отдел АКД

Александър Борисов
Главен инспектор в отдел АКД

Цветелина Петрова
Главен инспектор в отдел АКД

Джанина Павлова
Старши инспектор в отдел АКД